

УДК 338. 47

*Точений І. М.,
Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького*

ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ФОНДІВ ВАНТАЖНИХ АВТОТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Для створення передумов економічного піднесення в державі автомобільний транспорт як складова виробничої інфраструктури забезпечує єдність основних ланок різного рівня управління – від окремих підприємств до регіонів та відіграє вирішальну роль у впливі транспортного фактора на розвиток економіки [1].

Серед показників оцінки ефективності використання основних виробничих фондів центральне місце займає фондівдача. В основі її обчислення лежить кількісне співвідношення ефекту і витрат, необхідних для його отримання. Секція 3 Економіка та управління підприємствами 124

Вартісний показник фондівдачі має ряд важливих переваг: він найбільш простий і наочний, може обчислюватись як по окремих цехах, дільницях, так і в цілому по автотранспортному підприємству. Він дозволяє відобразити у величині фондівдачі автотранспортного підприємства фондівдачу окремих робочих і силових машин та устаткування, а також фондів, за допомогою яких виробляються і надаються послуги іншим підприємствам та організаціям.

Фондівдача основних виробничих фондів автотранспортних підприємств формується під впливом великої кількості факторів, особливості взаємодії яких досить різнобічні. Значна частина їх між собою пов'язані і супідрядні (наприклад, трудомісткість продукції і виробіток продукції за одиницю часу роботи устаткування, додержання нормативних термінів перебування устаткування у ремонтах і на техобслуговуванні, коефіцієнт змінності роботи устаткування тощо). Важливо вибрати такі індикатори, які, по-перше, прямо пов'язані з рівнем фондівдачі і характеризують її як з точки зору екстенсивного завантаження (завантаження за часом) знарядь праці, так і з

точки зору інтенсивності їх використання, а також з погляду їх вартості, що склалася на ринку. Подруге, набір таких факторів має містити параметри, які мають кількісну визначеність і можуть бути взяті з даних бухгалтерського і управлінського обліку [2, с. 85].

На вартісний показник фондівіддачі значний вплив має величина середньої дохідної ставки, яка визначається рівнем тарифів і умовами перевезення вантажів, а також величина цін на продукцію допоміжних виробництв. Таким чином, зміна рівнів тарифів на вантажні перевезення і відпускних цін на продукцію окремих цехів і дільниць автотранспортних підприємств при незмінних об'ємних показниках продукції викликає відповідну зміну вартісного показника фондівіддачі основних фондів, що є його недоліком, внаслідок чого аналіз величини вартісного показника фондівіддачі повинен проводитись лише у порівняльних тарифах і цінах.

Таким чином, визначення впливу різних індикаторів на фондівіддачу здійснюється шляхом поділу їх на дві групи: фактори, що впливають на формування обсягів вантажообігу, і фактори, що впливають на величину основних виробничих фондів.

Наявність великої кількості факторів, що впливають на рівень фондівіддачі вантажних АТП, вимагає розробки їх обґрунтованої класифікації, яка давала б можливість одержання об'єктивної оцінки сили впливу кожного з них на його рівень і динаміку [3, с.214].

До факторів, що впливають на формування обсягів вантажообігу, можна віднести: структура і технічний стан рухомого складу; потужність автотранспортного підприємства; спеціалізація парку рухомого складу; підвищення змінності роботи автомобілів; відстань перевезень; рівень використання пробігу; реалізація логістичних підходів у використанні автомобілів; стан дорожньо-транспортного комплексу; організація вантажно-розвантажувальних робіт; рівень використання автомобіле-тонноднів перебування у господарстві; рівень використання причепів та напівпричепів;

реалізація маркетингових досліджень в управлінні транспортним процесом та ін.

Підвищення ефективності використання основних фондів вантажних автотранспортних підприємств в умовах економічної нестабільності є одним із найбільш важливих завдань, реалізація якого залежить від чинників. Їх вплив на фондоддачу Управління економічними процесами: сучасні реалії і виклики 125 є комплексними і їх не можна розглядати як суму ізольованих впливів. Тому при здійсненні оцінки ефективності використання основних фондів потрібно враховувати кожен фактор, щоб забезпечити достовірність отриманих результатів.

Економічними проблемами підвищення ефективності використання основних фондів займалися такі вітчизняні і зарубіжні вчені, як Вихрущ В.П., Манівчук Я., Мочерний С., Оваденко В.О., Слава-Продан С.С., Терехов Д.С., Тирпак І.В., Ткаченко В.А, Череп А.В. та інші. Незважаючи на значні напрацювання науковців у сфері ефективності використання основних фондів, детальнішого розгляду потребують ці проблеми для вантажних автотранспортних підприємств (АТП).

Список використаних джерел:

1. Слава-Продан С.С. Оцінювання ефективності основних засобів промислових та автотранспортних підприємств [Електронний ресурс] / С.С. Слава-Продан, С.Ф. Гече // Науковий вісник Ужгородського університету. – 2011. – С. 119-123.
2. Терехов Д.С. Обґрунтування шляхів забезпечення ефективного використання основних фондів підприємства / Д.С. Терехов, К.Д. Артемчук // Економіка й наука. – 2015. - №2. – С. 84-88
3. Череп А.В. Ефективність використання основних фондів підприємства / А.В. Череп, А.А. Клименко // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2009. – № 6. – С. 212–215.